

ГЕОРГИ БОЖИНОВ

ДЕТО ТЕЧЕ РАТА

chitanka.info

Имаше в Сатица вечер на високодобивничките и на сцената излязоха все млади момичета и млади невесты. Едни гъвки снаги, лица като шипкови цветове, отворени всред чистия сняг на забрадките, едни засмени погледи. Сцената се напълни с младост и хубост. Имаше особено едно момиче... Като го гледах, като да гледах росна пролетна земя, избуяла знойна земя. Хубост не да те смае — да те разплаче...

Тогава се сетих за Дутов.

— Гледай — казах му — какви момета. Огън. Грабай коя да е с вързани очи. А ти си тръгнал да дириш жена през девет села чак у Бел камен...

Той ме гледа някое време изумен, с отворена уста, и обмисля. После ме посочи с пръст:

— Прав си, ще знаеш. Много си прав. Ама виж каква е работата. Аз съм женат един път и тука ме знаят...

Помисли пак малко и добави тихо, със съмнение, и гласът му трепна:

— Па и чобан човек... Няма да ме искат...

През деня валеше студен дъжд върху снега и стана страшна поледица. Едва се крепиш. Излязох от бръснарницата и през дъжда, през заледения мост полечка се дотътрах до магазина да си купя кибрит. Магазинът затворен. Под сушината стояха няколко души и живо се разправяха за вчерашния мач. Смееха се как играчите падали, как се лизгали на корем по снега. Малко по-настрана стоеше и мълчаливо слушаше Дутов. Нисичък, налят, руменомургав, простоват наглед, приличаше на Григор Вачков. И гласът му същият — сипкав като кавал. Зелен пуловер и бяла риза, малко захабена, но чиста.

После го видях пак, в ресторанта. Седеше на една маса с Очкунов и бръснаря със завитите мустаци. (Моят бръснар; все му казвах да си подостри сечивата, той все климаше с глава, съгласяваше се и обещаваеше — и редовно всеки път ме огрибаше с бръснача като с гребло; после, понеже нямаше одеколон, поливаше повредите с една шепа ракия и дълго размазваше с бодлива длан.) Бръснарят придърпа един стол за мене. Али-Байрам Очкунов попита какво ще пия. След това си продължиха разговора.

— Мене — каза Очкунов — ми я подари един приятел. Ма за какво ми е, като не й разбирам...

— Да не е някоя стара, да издиша? — попита Дутов.

— Не бе, чисто нова, то се види. Една хубава ярешка кожа, обработена. И гайдунца там, ручило, писка — всичко си на място, как се следва.

— Да отидем да я видим, а?! — привдигна се Дутов, като гледаше жадно към Очкунов и очите му светеха.

— Бе да отидем, що да не отидем... Ама далеко живея. Па и у тая лизгавица... Нека почакаме, може да дойде момчето. Моето момче, сина ми. Ще му кажа да я донесе.

— Аз ще си платя, колко струва...

— Няма какво да плащаш, какво ще плащаш, ще ти я дам така. Мене за какво ми е. Ще ти я подаря...

Бръснарят се размърда, стори ми се, че ме побутна с крак под масата.

— Не, аз искам да си платя. Да знам, че съм си платил.

— Лесна работа.

Дутов поръча бутилка вино и наля на всички. Но виното не му хареса и той поръча две бутилки от друго, по-хубаво и по-скъпо.

— А сега кажи — рече Очкунов, като ме погледна и намигна, — кажи на тоя другар тука, той е дописник и пише дописки. Кажи му как улови мечката! — Очкунов се обърна към мен и добави:

— Беше уловил една мечка...

— Каква мечка? — попита Дутов.

— На Беглика, дето... Що, да не си уловил две?

— Ааа, не... Тая беше стара. Нямахме зъби.

— Стара-млада, няма значение. Тоя другар ще напише една дописка за тебе.

— Ми мечка, какво да казвам?

— За мечката. Как стана цялата работа. И всичко.

— Как стана. Те така стана. Там нали има една барака за лопатите и кирките. И мене ме оставили да я вардя тая барака. Правехме шосето тогава и съм като пазач на бараката. Там си спя, а другите спяха на лагера...

— Добре де, това ясно. Ти за мечката кажи сега, за мечката!

— За мечката. Чакай малко. Беше къде пролетта, имаше сняг, ама снегът се стопил. Тук преспа, там преспа. И една сутрин отивам на изворчето, има едно изворче под бараката. Взел съм една кофа да си наля вода. И гледам — иде по пътеката...

— Кой иде?
— Тая. Иде. Къде мене, по пътеката иде... И се върнах в бараката, и взех едно секирче. Тая се изправила и ме гледа.
— Далечно ли беше?
— Кое? Ааа, не. Не беше далечно. Близо беше. Е от тука до там. Фърлям й аз хляб. Ама не ще да вземе хляба, мама му стара! Стои и гледа.
— И ти — нааа!... А?
— А?
— Страх ли те беше, викам?
— Па страх ме беше та. Онова голямо добиче се изправило... Страх ме беше... Ма не беше ме много страх.
— Ами ако се фърли?
— Ако се фърли — със секирчето. Ще го рапна един път. Ама не се фърля, стои си.
— И ти го хвана?
— Кое? А, хванах го.
— Е как го хвана, как? Кажу де!
— С въжето.
— Как с въжето? Какво въже?
— Аз, като се върнах в бараката за секирчето, нали взех и едно въже? И направих примка.
— Та с примката?
— С примката. Метнах примката така. Ама се не закачи. Още един път метнах — пак се не закачи. На третия път...
— И тя стои?
— Стои. Тая стара, нямаше зъби. И козината й виси така, на парлаци^[1].
— И после? Фърли трети път?
— После фърлих третия път. И се закачи. Опнах да се затегне на шията, да се не изхлуе. И съм се обърнал така, напред, въжето на рамото. И тегля, ама тегля. Тая се не покърта, мама му стара...
— А ти опъваш?
— Опъвам, страшна работа... И й викам. Ела тук, викам. Ела да видиш какво ще ти дам. Имам мед в бараката, викам... така й викам...
— Бей — диви се бръснарят, — ма беки това животно разбира от човешка приказка?...

— Разбира... И като й викам така, тая тръгна. Ама одвам-одвам. И я вързах на бараката. После, като дойдоха трудоваците, не искат да влязат в бараката за инструмента...

Очкунов се смее без глас, само се тресе и тресе масата, късата му бяла коса настръхнала от сладък ужас. Като го видя да се смее, Дутов — и той почна да се смее.

— Тогава на мене ми дадоха пет дена отпуска! — добави той гордо.

— А мечката какво стана? — попита бръснарят.

— Нея дигнаха. С един камион я дигнаха... А сега какво, ще правим ли пазарлък?

— Ще правим, ще правим! — успокои го Очкунов. — Бъди раат, лесна работа.

— Е аде де!

— Бе гледам аз за моето момче, ама го няма. Като го видя, ще го пратя да я донесе.

— Що тебе може да ти е за майтап тая...

— Бе няма майтап бе, какъв майтап. Аз като съм рекъл твоя, значи — твоя. Край.

Бръснарят пак се размърда. Дутов поръча още две бутилки.

— Ами ти ми кажи сега — подкачи го отново Очкунов, — защо те изгони тебе дядо ти от Сърница?

— Не ме е гонил, що да ме гони... — отвърна обидено момчето.

— Така знам аз, изгонил те...

— Аз сам си бегах.

— И що бега?

— Що гледай. Нали съм чобан там. И съм събрал два-триста брера. И мои си имам. Дедовите, и те при мене. Добре, ама на него като му додат приятели и други такива, той хване, та заколи мой овен. Що не заколи от неговите? Аз тия овни по сто лева съм броил за единия...

— Нали сте свои...

— Свои-свои, ама не прави къща за мене, а за него си. И казва: дай, вика, от твоите пари. Шест хиляди съм броил. А днеска хиляда, а утре две... И отидоха всичките. Дето ги държех на книжка. Всичките...

— Тц-тц-тц!... — зацъка и се затюхка бръснарят.

— Ти що му даваш така бре! — рече с укор Очкунов. — Документ искай, документ!

— Документ... нали свои! Тя, дъщеря му, си ми казваше още отнапреж. Аз, казва, ще се ожения за тебе зарад парите...

— То тя те е подлъгала.

— Тя... Ама беше една хубава, мама му стара... Разжената беше и деца нямаше. Като бреза беше, така се вие, вие... Хубава беше. И сега си е хубава...

— Най-хубавото агне вълците го изядат — забеляза Очкунов.

— Ще знаеш — прав си! Аз се разправям с овци, а тая се нагласи и — айде на рейса. Та у града. По два-три дена я няма. Какво прави там...

— А, няма какво да прави — засмя се Очкунов, — малко са приятели...

— Много си прав!... И ми дотегна. И като казах — край!...

— Ама париците опапах!

— Е, опапах...

— Тя какво, ожени ли се пак?

— А, не, стои си... И ще знаеш — още си ми е мерак за нея, мама му стара! Няма такава хубава като нея... Тя ме вика, ама аз не ща...

— Що не щеш, нали викаш — мерак ти е?

— Не ща.

— Ти трябва да се ожениш, момче! — каза бръснарят внушително. — Дом да събираш!

— Бая момче си вече — допълни Очкунов. — Имаш ли трийсет?

— Нямам.

— Вземи да се ожениш като хората.

— Ще се ожения! — каза Дутов и се поизправи на стола, лицето му бе станало гъсторумено, и почна да допълва чашите. — Като мине Новата година — и ще се ожения. Пазарил съм и музика. Ама музика. Не зурни и тъпани. Една екстра музика...

— Момата откъде е?

— От Бел камен. Не е мома. И тя такава, разжената... Ама добра е. Аз от Сърница като напуснах, нали минах къде Медени ливади. Тя там докарваше овците. И я видях, позагледах я така... Добро парче. Не баш като оная, ама пак бива. И един път я срещам пред магазина, тя

излиза от магазина и носи в ръцете нещо увито. Ще извинявате, казвам, другарке, за две думи, ако може... Тя подразбира всичко де. Позасмя се тъй и ми казва: аз, казва, сега ще оставя това нещо и ще се върна... Аз съм влязъл в кръчмата и си пия там, тя по едно време влиза, повърта се из кръчмата. Аз станах, та излязох, тя — по мене. И тогава се разбрахме...

— Парици понаправи ли за сватбата?

— Без парици не оставам аз...

Момчето пак се надигна от стола и загледа право към Очкунов:

— Няма ли го още сина ти?

— Не го виждам нещо... — Очкунов огледа масите наоколо.

— Сега дай да се разберем за тая работа ние...

— Коя работа?

— Дето приказваме. Ама сериозно кажи: за даване ли ти е, или не ти е за даване?

— За даване ми е бе, ще ти я дам...

— Не, сериозно кажи!

— Сериозно бе, сериозно!

— Що мене баш за сватбата ми трябва. Аз нарочно по това съм тръгнал сега. Та затова питам...

— Ще я оправим — каза Очкунов. — Не, повече вино не поръчвай. Ще я оправим, бъди раат...

(Бръснарят пак ме сбута под масата.)

— Виж какво, бай Очкунов — намесих се, — кажи на момчето истината, не го лъжи!

Очкунов стана и се огледа.

— Не виждам сина — промърмори той. — Та ще трябва аз да ходя. Вие стойте тука, чакайте, аз ще дода. Дано синът не я е дал някъде...

И Очкунов излезе.

Почакахме малко. Бръснарят — и той се надигна, каза, че станало време да ходи на работа. Излезе и той.

Почакахме още малко.

— Той те лъже — казах на Дутов. — Трябваше да разбереш още от началото и да се не ловиш на тая.

— Ама той обеща! — Дутов ме погледна удивен. — Обеща! Нали каза, че има? Що аз не искам без пари... що той, ако мисли, че аз

нямам пари...

— Няма какво да чакаме тук повече, Дутов!

— Но той нали каза, че ще доде?! — Дутов беше силно обезпокоен. — Той каза! Как така?! Не, аз ще чакам...

Как да му обясня...

Чакахме дълго. Докато започнаха да разтребват ресторанта, подметоха под краката ни и ни подканиха да излезем. Дутов искаше да чака отвън. Искаше да пита някого къде живее Очкунов, та да го търси дома му. Едва го придумах да не ходи никъде. Не съм сигурен дали го придумах. Беше много смутен. Не можеше да разбере, че с него само се бяха пошегували.

След два-три дни отново се мернах в Сатица. Питам познатите дали се намират в селото гайди и гайдари.

— Бе вие... какво ви е прихванало вас с тия гайди?! — отвърнаха ми. — Тука се върти едно ваклиновче, черничко едно, и то пита за гайди...

— Тука ли е още?

— А че тука ще е, къде ще е...

Дутов, разбира се.

Намерих го в ресторанта — разположил се там, весел, черпи наляво и надясно. Като ме видя, стана, улови ме за ръката и ме води. Ела, казва, ела да ти покажа едно нещо... И ми показва торбата си, в нея — гайда. Не беше съвсем нова. Даже може да се каже — направо стара си беше.

— Малко издиша, ма аз знам как да я направя...

— Е откъде, как?

— Ми от оня — казва, — дето пихме тука, оня. Той има една щерка...

— И как стана?

— Ми как... Така. Метнах му — казва — въжето на врата... — Намига и се смее с глас. После се навежда и ми шепне в ухото:

— Ма знаеш каква щерка има...

Вади една омачкана снимка и ми я показва; на нея — три момичета.

— Средната гледай, средната!

Средната... чакай, това не е ли... Май същата е. Да, да, същото онова момиче от вечерта на високодобивничките, то ми приличаше на

избуяла знойна земя...

Много неща останаха неясни. А най-вече: как това момче беше измъкнало гайда от човек, който наистина нямаше гайда...

[1] Парлак (диал.) — парче, къс от нещо). ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.